

BISERICA SI SCOALA

REVISTĂ BISERICESCĂ, ȘCOLĂRĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an 100 Lei
Pe jumătate de an 50 Lei

Apare odată în săptămână: Duminica.

REDACTIA ȘI ADMINISTRATIJA:
Arad, Strada Eminescu N-rul 18.
Telefon pentru oraș și județ: 266.

Scrisoarea Pastorală a P. Sf. Episcop Grigorie

către Prea Cucernicii Protopopi, Preoți și Diaconi din Eparhia Aradului.

Sf. Ioan-Gură-de-Aur a avut fericita inspirație să trateze totdeauna cu blândețe și dreptate pe preoții săi. Pe vremea lui oarecari creștini se arătau nemulțumitori către preoții lor. Sfântul părinte zise acelor creștini: „Nemulțumitorilor! Aceasta este răsplata pentru serviciile ce Vi le dovedesc preoții Domnului? Nu v-ați renăscut voi prin mâna preotului în sfântul botez? Nu ați dobândit oare iertarea păcatelor prin serviciul lui? Nu aduce el jertfa prin care voi vă faceți părtași de trupul și sângele Domnului? Oare nu preotul vă învață și nu el frânge pâinea cuvântului divin pentru fiii voștri, oare nu el se roagă pentru voi și vă deschide cerul??” (Omil 2. la Tim.) Aceste cuvinte le citeam când deodată s'a ivit în sufletul meu datoria de a-mi aduce aminte de preoții mei. Am simțit nevoia de a mă adresa Frățiilor Voastre în formă de scrisoare pastorală. Căci noianul de ordine circulare nu poate să turbure intimitatea dintre episcopat și clerul parohial. Dimpotrivă cuvintele unei scrisori pastorale vor lumina în mare parte situația și vor pune în adevărată lumină sistemul rigid al administrației birocratice.

Era vorba de prejudițiile față de cler din timpul lui Ioan Hrisostom. Și azi sunt prejudiții destule. Preotul conștient de chemarea lui nu va găsi în aceste prejudiții nici un motiv de poticnire. Prejudecățile Evreilor au învecinat Golgota, deci nu vom avea de loc pretenția să trecem numai printre trandafiri. Dimpotrivă, socot că prejudecățile și părerile greșite asupra muncii preoțimii pot fi spulberate prin însăși chemarea noastră. Nimic nu ne oprește să fim lumina lumii și sarea pământului (Mat. 5 v. 13—14); nimic nu ne împiedică să ne facem pildă credincioșilor cu cuvântul, cu petrecerea, cu dragostea, cu duhul,

cu credința, cu curăția (I. Tim. 4 v. 12). Este cu neputință să nu dea roade bune strădania noastră pentru adevăr, pentru dreptate și pentru toate lucrurile de laudă. *E bine, Prea Cucernici Frați, să ne examinăm conștiința în fiecare clipă a lucrării noastre.* Atunci vom ști în deplină cunoștință de cauză să răspundem, cari sunt motivele prejudecăților, care este justificarea anumitei atitudini a poporului față de cler.

De sine înțeles nimic nu ne dă în măsură mai mare liniștea sufletească decât ideea mărimii darului ce este întru noi. Este de lipsă darul de a primi bundoară sfintele taine. Prin sfințire, prin hirotonie ni se dă darul deosibit de a împărtăși, de a administra tainele. Aici este lucrul principal. Acesta trebuie accentuat mai ales în zilele noastre față de cei cari se sustrag de sub conducerea preoților. Mă gândesc la sectari și alții, cari nu voesc să mai știe de preot. Este bine să li se aducă aminte acestora mărturiile istoriei bisericești universale și mărturiile istoriei bisericii noastre ortodoxe române. Voiu aminti aici numai un caz din istoria universală Regele Huneric a trecut la arianism și a dus la locul de execuție aproape 5000 de episcopi, preoți și diaconi. Poporul văzând aceasta, a petrecut pe episcopi și preoți cu luminări în mână spre locul de osândă. Mamele și-au pus copiii la picioarele episcopilor și preoților și ziceau plângând: „In grija cui ne lăsați dacă voi grăbiți spre moartea mucenicească? Cine va boteza pe copiii noștri? Cine ne va sponvedi pe noi? Cine ne va deslega pe noi de păcate prin darul iertării? Cine ne va înmormânta după moarte? Cine ne va aduce nouă jertfa divină cu celelalte slujbe? De ce nu ni-s'a dat și nouă voie să mergem cu voi??”

Aceste cuvinte erau ale unui popor credincios, care plângea cu lacrimi amare că rămâne fără episcopi și preoți. Azi însă câțiva oameni uitați de sine rânjesc și se așază în solda Diavolului, care îi plătește cu bani. Da, Prea Cucernici Frați, îmi este cunoscută neodihna Diavolului, care lucrează cu bani streini. Cunosc cazuri destule. E destul să vă amintesc numai unul. În vara anului 1924 un anumit Rista Igrîșan, de fel din Pecica de lângă Arad, a făgăduit trei mii de lei pe lună unui cărturar de acolo, numai să nu zică nimic rău împotriva baptiștilor. Acest Rista Igrîșan mai eri alaltăeri era servitor la primăria din Pecica, iar azi este în America, se îmbracă în straie nemțești, poartă ochelari de aur, dar nu poartă dragoste față de neamul românesc. Mă opresc la cazul acesta și fac o singură întrebare: Poate să fie vr-un român adevărat care să creadă că Rista Igrîșan nu lucrează cu bani streini?

Ori cum ar privi lumea munca voastră, socot că adevărații creștini dreptcredincioși sunt convinși de greutatea situației voastre. Voi sunteți chemați, Prea Cucernici Frați, a arăta lumii de azi cu faptele voastre mărimea darului preoției. Nici Heruvimilor și Serafimilor din ceruri nu li-s'a dat puterea legării și deslegării. Moisi a scos poporul apă din stâncă și a cerut mană din cer; Ilie a cerut foc din cer; Eliseu curăță pe Neeman de lepră și învie pe un copil mort. Preotul însă nu cere foc, ci pe însuș Duhul Sfânt din cer, preotul aduce jertfa cea fără de sânge. Preotul se cugetă că precum Iisus mergea pe apă și a înmulțit pâinea în pustie, astfel și preotul mergând pe marea vieții face minuni aducând sufletele păcătoase la Mântuitorul. Și ce frumos este să știe lumea de azi, că în locul preoției Vechiului Testament a intrat preoția lui Hristos! Preoția aceasta este vecinică. În Vechiul Test. preoția se dădea în temeiul descendenței trupești din neamul lui Levi; această preoție era deci întâmplătoare cași corpul muritor prin care o primeau. Preoția Noului Testament însă nu este „după legea poruncii celei trupești, ci după puterea vieții celei nestricăcioase“ (Evrei 7 v. 16) Așadar nu prin naștere trupească devine cineva preot al lui Hristos, ci prin naștere mai înaltă din Duhul sfânt. — Numai în chipul acesta înțelegem că Apostolul Pavel zice episcopului Timotei: „Îți aduc aminte ție, ca să aprinzi darul lui Dumnezeu care este întru tine, prin punerea mâinilor mele“ (II. Tim. 1 v. 6). Darul acesta îl semnalase Mântuitorul încă de când a spus Apostolilor că îi va face vânători de oameni.

(Mat. 4 v. 19). Adevărata așezare a tainei s'a făcut când Domnul a zis Apostolilor: „Aceasta faceți întru pomenirea mea“. Prin aceasta Domnul nu a așezat ceva trecător, ci preoția vecinică după rânduiala lui Meihisedec. Mântuitorul a terminat instituirea tainei după înviere prin cuvintele: „Precum m'a trimis pe mine Tatăl, și eu Vă trimit pe voi... Căroră veți ierta păcatele, se vor ierta lor, și căroră le veți ținea, vor fi ținute“ (Ioan 20 v. 21—23).

Nimeni nu poate spune că Mântuitorul nu ar fi dat prin aceasta și un dar deosibit. A dat un dar deosibit de al oamenilor de rând. De aceea și zice Sf. Pavel: „Nu fii nebăgător de seamă de darul, ce este întru tine, care ți-sa dat prin proorocie cu punerea mâinilor preoției“ (I. Tim. 4 v. 14).

Darul acesta deosibit ne va da nouă puterea să sdrobim capul Diavolului ce se arată în diferite chipuri. Invățați deci poporul cu Sf. Scriptură și cu mărturiile tradiției sfinte să înțeleagă că fără lucrarea preoților sufletul nu se poate mântui. În această lucrare am voit să vin în ajutorul Prea Cucerniciilor voastre prin înființarea Bibliotecii Creștinului Ortodox. Cu ocazia sfințirilor de biserici și la vizitațiile canonice am constatat la poporul nostru o nețărmurită sete de învățatură religioasă. Am dispus ca aceste broșuri să ajungă și pe altă cale în popor. Trebuie deci să dăm cât mai multă atenție înzestrării poporului cu cărți religioase. Se miră cineva că se găsesc țărani cari citesc cărți baptiste? Fiți siguri că dacă îi dăm cărți ortodoxe, va arunca pe cele eretice. Indemnați deci pe toți să contribuie la sporirea fondului de propagandă religioasă. Prin aceasta se va spori fondul nostru sufletec. Să nu uităm că în trecut am avut un ideal național, care azi este împlinit. Să avem acum idealul înzestrării sufletului cu hrana dumnezească fără de care nu putem trăi.

Pentru o mai ușoară luptă a Frățiilor Voastre Vă recomand spre citire și aprofundare două cărți: 1. Catehismul Creștinului ortodox scris de Antonie, fost mitropolit al Kievului, care aflându-se în pribegie, vine în ajutorul ortodoxiei atacate. Cartea s'a tradus în românește de preotul Ioan Țincoca din Iași și s'a tipărit în Sf. Mănăstire Neamțu, de unde se poate comanda cu prețul de 40 Lei. Cartea tratează pe temeiul Sf. Scripturii și al Tradiției cu argumente și pentru necredincioși. Tratează Simbolul Credinței, Sfintele taine, cele zece porunci ale Vechiului Testament și cele 9 porunci ale N. T. Este o lucrare absolut necesară nu numai preoților. Câți oameni cu

dare de mână avem. Ce bine ar fi să și-o cumpere toți.

O altă carte alcătuită de I. P. Sf. Arhiepiscop Gurie al Chișinăului despre „Slujirea lui Dumnezeu a unui preot bun, a părintelui Ioan Serghiev din Cronstadt”. Se poate comanda dela Tipografia Eparhială din Chișinău pe prețul neînsemnat de 5 Lei. Cu atât mai mare va fi folosul cari o vor ceti și o vor ști aprecia. Această broșură de 76 pagini va fi dată șpre a se face despre dânsa dare de seamă în scris de către fiecare preot la conferințele preoțești din 1926. De mult nu am cetit o carte ca și aceasta, care să-mi procure atâtea îndemnuri spre îndeplinirea conștiință a datoriei mele.

Dar pe lângă acestea aș dori, Prea Cucernici Frați să vă atrag binevoitoarea luare aminte, asupra necesității organizării tinerimii. Numai o tinerime organizată iar nu lăsată de capul ei, va putea forma Societatea de mâine. Deaceea î-mi permit a Vă ruga stăruitor să dați toată atențiunea înființării cercului tinerimii „Sf. Gheorghe”. Statutele cercului sunt publicate în cadrul Statutelor Asociației Clerului din Mitropolia ortodoxă a Ardealului. Cu cea mai mare bucurie vom aprecia strădania Fraților Voastre în această privință. Anunț de pe acum că venind în mijlocul poporului î-mi voi exprima dorința de-a merge la cercul tinerimii și a vedea cum funcționează. Deaceea Preacucernicii preoți sunt rugați a înfăptui cercurile cerând dela misionarul eparhial orice lămuriri trebuitoare.

Desigur aș avea multe a Vă spune, dar am făcut numai acest început, dorind a Vă grăi gură către gură prin convenirile ce doresc a-le avea cu toți preoții, în ordinea protopopiatelor. Și până atunci am crezut că e bine să Vă rog a medita asupra materiilor ce ar urma să fie desbătute în acele întruniri pe protopopiate. Găsesc că e necesar să cimentăm cât mai mult legăturile noastre. Zice Mântuitorul: „Întru aceasta va cunoaște lumea că sunteți ucenici ai mei, de veți avea dragoste întru voi”. Dragostea dintre noi să o arătăm prin muncă nepregetată depusă spre acelaș scop. Și mai presus de toate să nu uităm că lumea privește spre noi în diferite feluri: cu ochi buni, dar sunt și ochi răi. Despre regele Midas spune povestea că cu degetele sale prefăcea totul în aur. Noi facem un lucru cu mult mai însemnat: prefacem pâinea simplă în trupul Domnului. Și dacă un sfânt ca Efreim Sinul a zis, că nu se simte vrednic a atinge cu mâinile sale trupul Domnului, să nu uităm a ne atinge cu vrednicie de sfintele daruri. Să

nu uităm că slujim unei biserici care î-și are tărnia sa în origina ei de instituție divină și că poporul ne dă numele de părinte, având convingerea că dăm sufletelor călăuzire părintească.

Vă sunt cel mai recunoscător dacă primiți cuvintele mele cu inima curată și primiți asigurarea că neîncetată aducere aminte am și voi avea de Frații Voastre în rugăciunile mele ziua și noaptea. „*Precum este preotul așa este și satul*”, doresc să fie o zicală de bucurie pentru biserica noastră și rog pe bunul Dumnezeu ca în rugăciunile mele să nu am o dorință mai mare decât preoții buni pe seama neamului meu românesc. Cu aceasta Vă doresc tuturora An nou fericit împreună cu binecuvântarea mea arhierelască.

Arad, ziua Anului Nou 1926.

Dr. Grigorie Gh. Comșa,
Episcopul Aradului.

Cuvântarea

P. Sf. Episcop Grigorie al Aradului la sfințirea bisericii din Comloșul-Bănatului în 27 Decembrie 1925.

„Oile mele glasul meu ascultă și eu le cunosc pe dânselle și vin după mine și eu le dau lor viață vecinică” (Ioan 10 v. 27-28).

Preaiubiți și Cucernici Preoți,
Iubiții mei fi! duhovnicești!!

Evanghelia dela încunjurarea sf. bisericii acestela ne aduce aminte de cuvintele rostite de Mântuitorul în vreme de iarnă când se afla odată în biserica din Ierusalim. Atunci a zis Mântuitorul că adevăratul credincios trebuie să-i urmeze Lui și va avea viață vecinică.

Văzându-vă pe voi adunați în număr atât de mare, am o bucurie nemărginită. Parecă aud cum zice Mântuitorul despre voi: Văd că ascultați de glasul meu și veniți după mine, vă voi da deci vouă viață vecinică! Căci voi faceți parte din adevărata biserică alui Hristos, fără de care nu poate să fie mântuire. Nu toate răurile au apă bună. Dar răul învățăturilor bisericii noastre e cel mai minunat. Voi beți din el și încă în viața aceasta simțiți o oare-care fericire, pe care o pot avea numai adevărații credincioși. Voi știți că în predica sa de pe munte Mântuitorul a arătat calea adevăratei fericiri. Plâns-am destul în trecut, ca să ne zică Mântuitorul: Fericit cel ce plâng; fost-am blânzi și suntem fericiti c'am moștenit pământul dorit; am însetat după dreptate și fericiti suntem că a venit; fost-am curați la inimă și astfel suntem fericiti; fost-am isgoniți pentru dreptate, dar iată zice Domnul: fericiti

cel isgoniți pentru dreptate. Și iată zice Domnul: „Bucurați-vă și vă veseliți că plata voastră este în ceruri”.

Dar este oare bucuria noastră adevărată bucurie? Este bucurie adevărată pentru că noi românii ortodocși facem parte din adevărata biserică alui Hristos, și este știut că pentru mântuire trebuie să facem parte din biserică ortodoxă. Ne învață doar sf. Apostol Pavel că biserică este trupul lui Hristos iar Hristos este capul bisericii. (Efes, 1 v. 22-23). Nu numai atât. Acelaș apostol ne spune că Hristos, fiind cap bisericii este Mântuitorul trupului adică al bisericii. Prin urmare ca să poți dobândi mântuirea, trebuie să faci parte din corpul lui Hristos, care este biserică sobornicească ortodoxă.

Aș dori ca fiecare dintr'e voi să citiți despre aceste lucruri în epistola sf. Apostol Pavel către Efeseni (cap. 1 v. 22 și cap. 5 v. 3). Căci de aici se vede limpede rostul însemnat ce-l are biserică pentru noi. Nu ne este deci îngăduit a lăsa ca cineva dintre frații noștri români să se închine la alte altare. Nu iubitorilor, căci aceasta înseamnă să te desinteresezi de mântuirea fratelui tău. În fața atâtor desbinării de credință ce se arată în neamul nostru, zic și românii din parohia aceasta: „Să fiți un trup și un duh, după cum și sunteți chemați într'o singură nădejde a chemării voastre. Un Domn, o credință, un botez” să aveți. (Efes. 4 v. 4-5). Căci fraților, capul nevăzut al bisericii noastre „a mântul desăvârșit poate pe ceice vin prin El la Dumnezeu” (Evrei 7 v. 26). Nicăiri nu zice că trebuie să vină la Dumnezeu prin o singură persoană văzută care ar ține locul lui Hristos.

Asigurarea aceasta nu o dau eu, ci ne-o dă sf. Apostol Pavel în epistola către Ebrei cap. 7. Neamul nostru totdeauna a avut întâmpărite cuvintele acestea în inima sa. Căci numai în chipul acesta înțelegem alipirea către credința într'un singur cap al bisericii, care este Hristos

Această credință eră una atât în inima voevodului cât și în inima țaranului român. Ea a fost pavăza și scutul naționalității noastre. Maiestatea Sa Regele nostru Ferdinand I. atât de frumos a arătat cu ocazia învestirii Preafericitului Patriarh Miron că rolul național și cultural al bisericii ortodoxe române a fost foarte mare. Ca-să știți cu toții ce a spus M. Sa, iată vă citesc următoarele cuvinte istorice: „Istoria națională ne dovedește că la noi Români națiunea și religia au fost pururea strâns unite. Biserica s'a înfiripat pe încetul, la adăpostul codrilor, odată cu formarea limbii, a naționalității și a Statului. Statul a crescut împreună cu biserică. Voevozii apărau biserică și biserică eră întărirea și mângăierea voevozilor. Limba s'a creat una și nedespărțită prin biserică și peste hotarele vremelnice, dela Oltenia întâlelor locașuri mănăstirești până la Maramurășul, care ne-a dat întâele monumente de limbă românească.”

Așa grăiește Maiestatea Sa, gloriosul nostru Rege. Deci nu numai Sf. Scriptură, cuvântul lui Dumnezeu,

ci și cei unși de Dumnezeu cu darul stăpânirii peste popoare ne povățuesc să ținem la acea biserică, pentru care avem toată recunoștința. Iată pentru ce se așează moaște de ale sfinților în sfânta masă din Altar; ca să ne învățăm, a ține la această biserică, cu tăria sfinților, jertfă fiind chiar viața pentru ca dacă se cere. Precum în mințile și corpurile sfinților, ale căror moaște le-am așezat în sf. masă, a locuit Dumnezeu, așa trebuie să locuiască Dumnezeu în ființa noastră. Zice sf. Ioan Damaschin că moaștele Sfinților multe și felurite binefaceri isvoresc, și astfel și noi trebuie să lăsăm a se vedea binefacerile lucrărilor noastre. Trebuie să ne dăm seama că avem datorie a jertfi pe Altarul Credinții înaintașii au dat jertfa și obolul lor pentru că știau că în sfintele biserici este totdeauna liniște, liman față de marea vieții cu ispitele sale. Biserica ne chiamă la limanul cel lin. Prin slujbele, cântările și icoanele ei, ne chiamă să vedem istoria Vechiului și N. Testament. Ne chiamă să stăm înfrânsa încunjuțați de sfinți și mucenici, cari ne îndeamnă să alergăm spre viața lor cea neimbătrânitoare.

Glasul bisericii prin cântări, citiri, și rugăcuni, prin jertfa cea fără de sânge, arată oamenilor nevoia de mântuire. Cântând biserică nevoințele mucenicilor și martirilor, ne asigură că și nevoințele noastre vor fi căutate în ceruri de cetele și oștile îngerești. Iată dar de ce trebuie să îndemnăm lumea necredincioșilor să vină la sfânta biserică, să vadă măreția slujbelor, cari li va face să-și plângă vinovăția de până acum. Iată că datori suntem a ne adresa oătre toți și a-l ruga să cerceteze sfintele biserici. Simțesc nevoia mergerii la biserică oameni de știință, oameni învățați din lumea Parisului. În toamna acestui an, de pildă, la mănăstirea Clamart de lângă Paris, oamenii alergau să se închine, să asculte slujba preotului. Dar să nu mergem așa departe de țara noastră? Nu s'a dus oare I. P. Sf. nostru mitropolit Nicolae însoțit de intelectuali și popor să se închine la mormântul Domnului? Toate acestea sunt fapte potrivite a ne face să arătăm în viitor și mai multă dragoste pentru biserică noastră!

Ca să vedeți ce înseamnă cercetarea sfintei biserici e destul dacă ne gândim chiar numai la câteva momente din cuprinsul sf. Liturghii. Când cântăm: Veniți să ne închinăm și să cădem la Hristos; vrând nevrând, ne pnnem întrebarea: oare de fapt de câte ori ne-am închinat, de câte ori am căzut cu fața la Hristos! Când preotul zice: Să iubim unii pe alții ca într'un gând să mărturisim; ne întrebăm: oare ne iubim unul pe altul? Căci mărturisirea simbolului credinții este mărturisire sinceră, numai dacă ne iubim unul pe altul. Zadarnic mărturisim pe Dumnezeu pe care nu-l vedem, dacă nu iubim pe semenul nostru văzut cu ochii trupești. Când preotul zice: „Sus să avem inimile”, ne gândim la datorie de a părăsi patimile josnice, ca în adevăr sus să avem inimile. Dar

când zice preotul: *Beți dintru acesta toți: oare nu simțim că Hristos și-a vărsat sângele său pentru sărmani, săraci și bogați, tinări și bătrâni, bărbați și femei fără deosebire între ei???* Hristos și-a vărsat sângele pentru toți: dar ce facem noi pentru cei flămânzi, bolnavi și aflători în temniță? Când auzim cuvintele: și pentru mulți se varsă; de bună seamă avem datoria să nu uităm aceste lucruri. Și ce să mai spunem când auzim: „Tatăl nostru“?? Mărturisim că Dumnezeu ne este tată, dar atunci ne gândim că suntem frați duhovnicești, că avem datorie a ne iubi din inimă iar nu numai cu buzele.

Iubiții mei fi duhovnicești! Toate aceste gânduri creștinești ni-le trezește ascultarea sf. Liturghii. Sunt și alte părți ce ne duc la asemenea gânduri. Am arătat numai pe acestea, căci sânt destule ca să vedeți că față de sfânta biserică trebuie să se aprindă sufletele noastre ca luminătorii ce ard, ca jarul din cădelnița aprinsă. Le-am arătat ca să vedeți trebuința de a cerceta sfânta biserică. Și ce vom zice de predica preotului? Intr'o parohie venise odată să predice preotul din altă parohie de mai multe ori. Aproape toată lumea mergea să-l asculte. Numai birtașul era nepăsător. Niște creștini buni îi spuseră să nu mai iasă din biserică la începutul predicii. S'au legat că îi vor da birtașului câte 100 Lei de fiecare predică, dar birtașul în schimb să asculte fiecare predică și să plătească încă odată atâta dacă lipsește de la biserică. Birtașul ascultă toate predicile și la urmă atât de mult i-a plăcut, încât s'a dus la preot și s'a mărturisit chiar. Creștinul cu rămășagul veni să-l dea banii, dar birtașul i-a dat la orfani și nici odată nu a mai lipsit de la biserică.

Fiind alipirea către sfânta biserică atât de mare, să recunoaștem aici că fără sfânta biserică nu ar avea cine să tălmăcească drept Sf. Scriptură și Sf. Tradiție; fără biserică adevărata credință nu s'ar putea răspândi între popoare; fără biserică cine v-ar duce pe voi și pe noi pe toți la desăvârșire?! De aceea este mare bucuria mea văzând că înțelegeți însemnătatea bisericii, știind că fără dânsa nu este mântuire. E mare bucuria mea văzând strădania preoților voștri de a reînfrumuseța sf. biserică de aici. Sunt dator a scoate la iveală îndeosebi strădania Prea Cucernicului protopop Dr. Ștefan Cioroianu. Sunt dator apoi a mulțumi conducătorilor acestui județ în frunte cu dl prefect Oprea și tuturor celor ce au venit în ajutorul acestei sfinte biserici.

Fiți siguri că aveți conducători buni în toate privințele. Sunt vesel a putea spune că de la conducătorii județului Timiș-Torontal pot lua pildă și alți conducători ai neamului nostru. Nu doresc a avea bucurie mai mare decât ca și voi să vă îndemnați și să jertfiți pentru biserică, maica noastră a tuturor. Căci oricât muncim, oricât ne trudim, trebuie să jertfim și pentru suflet, să dăm o parte din propria noastră ființă. Altcum nu putem dovedi că avem nu numai

minte, ci avem și inimă. Sunt rândueli ale minții și rândueli ale inimii. Cu mintea poate greși cineva, căci mintea îngustă te face să cugești la persoana ta, dar cu inima largă nu poți greși. În viață se lucrează și cu inima, căci numai așa jertfește tatăl pentru fiu, dacă îl iubește? Numai așa jertfește cetățeanul pentru patrie dacă o iubește. Cine nu iubește biserică sa, nu jertfește pentru ea.

Aceasta iubire să călăuzească pașii vieții voastre. Din iubirea către biserică vă veți învăța să jertfiți nu numai pentru ea, dar și pentru năpăstuiții sorții, pentru săraci și bolnavi. Astfel ajungeți să fiți cu adevarat între aceia cărora le zice Domnul: „*Olle mele glasul meu ascultă*“. Mulți se iau după lumea de azi care de multe ori este nepăsătoare; nu jertfesc, căci nu văd pe alții jertfind. Dar datoria lor este să se la după cei cari trăesc în duhul Evanghellei. Iar datoria noastră este azi să ne gândim și la pilda ce ni-o dă suferința sfântului martir Ștefan, a cărui prăznuire azi o sevârșim. Astfel deși nu ni se cere să ne dăm viața ca acest martir, avem puțințe ca să dăm pentru legea noastră din prisosul vieții noastre. Pentru această lege jertfind vom dobândi răsplată neperitoare Amin.

Câteva cuvinte despre pictura bisericească.

La noi se discută de multe ori despre pictură, cam cum ar trebui să fie pictate bisericile. Chiar într'o ședință al sf. Sinod, s'a discutat modul și stilul în care să se picteze bisericile. Această discuție este chiar binevenită fiindcă până acuma bisericile erau pictate de niște oameni cu totul nechiemați pentru treaba aceasta. Unii dintre ierarhii noștri susțineau să se picteze bisericile ori mai bine zis să se primească ca bază pictura rusească, alții să se facă în stil bizantin și așa mai departe. Biserica creștină în ritualul ei, au primit tot ce este mai sublim și înălțător pe care a putut produce prin inspirația dumnezeiască geniul omenesc și anume: muzica, literatura, retorica, sculptura și pictura. Inșă precum societatea evoluează și mentalitatea oamenilor se schimbă. Diferitele sentimente fie ele religioase, fie de alt ordin se manifestează conform gradului de cultură pe care o reprezintă societatea.

Astăzi nimenea nu poate tăgădui că lumea a devenit pretențioasă și chiar nerăbdătoare. Prin urmare artele plastice și în deosebi pictura nu este alt ceva decât o carte pururea deschisă, care trebuie să impresioneze pe spectator. Dacă noi am lua și am reproduce picturile cari se află în bisericile noastre vechi din secolul al XVII și la începutul secolului al XVIII-lea acolo nu este altceva decât o pictură bizantină în decadență, atuncea nu însemnează altceva,

decât să ne oprim locului și să nu mai mergem înainte. Eu nu desconsider această pictură, din contră sunt chiar un admirator fanatic al acestei picturi, apreciez calitățile decorative, apreciez concepția și intențiunea acestor artiști și recomand din toată inima ca operele acestea să fie păstrate cu multă sfîntenie, fiindcă reprezintă o gândire și o cultură a unei epoci în istoria culturai neamului românesc. Sus numita pictură este naivă însă în naivitatea ei este farmec fiindcă e un produs sincer al inimei este o manifestare fără nici o meșteșugire, oamenii acela n'au avut cunoștințe de anatomie, de perspectivă, nici de principile de compoziție și nici de proporțiile corpului omenesc, însă au avut mult bun simț.

Noi însă care avem studii academice, noi cari am studiat nudul după natură, nu putem să facem ce au făcut dâșii. Dacă cercăm să facem naiv ca dâșii se vede numai decât că nu este lucru sincer adevărat mințim, iar minciuna este incompatibilă cu arta. Arta este cea mai curată manifestare a inimei prin urmare, orice încercare de a imita este fatal iar produsul nu este altceva decât o simulare fără de originalitate și fără nici o valoare artistică.

Așa dar în artă se cere libertate, însă nu înțeleg libertate în sensul acela în care, fiește care pictor să facă cine știe ce bătăconii și lucruri cari n'au nimica cu rostul, spiritul și tradiția bisericeii, ei numai compeția și felul de executare, iar în celalte toate se ție seamă de tradiția bisericeii.

În cazul acestă îi dai pictorului prilejul să cugete să se sbată că se poată produce ceva original, firește la început are să se produca și lucrări mediocre și mai slabe și mai bune, până vor veni și talente mai mari cari să producă lucrări artistice și veritabile. Nici în timpul renașterii tot ce s'au produs n'au fost de valoare dintre cei mulți sau ales adevăratele talente al carora opere rămân nepieritoare.

Ca să putem se ne bucurăm de o pictura mai bună și mai artistică, este de mare nevoie ca pictorii cari dau semne de talent se fie ocrotiți și să nu fie lăsați la razea întâmplării. De pildă în unele părți unde comunele poate contribui ceva mai mult pentru scopurile artistice, unii întreprenori zidari lacomi, cari întreprind totul cu zidarie cu pictura, iar în loc pictorului adevărat să și capăte lucru dela izvor direct, e silit să se căciulească la tot zidarul pentru lucru iar zidarul dacă îi pare prețul pictorului mare, adică nu-i lasă cel puțină jumătate din preț, atuncea sus numitul zidar găsește câte un uvreu scriitor de firme și e face treabă iar pictorul primește lucrarea cu prețul redus atuncea e silit să lucre de mântuială ca se scape de mizerie.

Prin urmare este foarte mult de dorit ca veneratele consistoare să ea măsuri în viitor să înceteze pentru totdeauna prcupeția cu pictură de biserici, neaprobând contractul de felul acesta, și să se lase pe fiecare să trăiască din meseria lui.

D. N. Cabadieff.

„Pe pământ pace... între oameni bunăvoire“.

Peste liniștea amurgului ondulează maiestos glasul clopotelor.

— Crăciunul... Crăciunul copil! La biserică! Părțile celor șase vâlcele, peste cari este presărat satul, scârție sub călcăiele trecătorilor. Lung șirag de figuri, învăluite de semiîntunerecul dimineții, urcă dealul spre casa Domnului.

Spațioasa biserică se desmorțește, se împopulează. Preotul „de rând“ se plimbă neliniștit în altar, strecurând priviri mângăietoare peste credincioșii a căror număr creștea mereu și se adresa bătrânului epitrop:

— Nu mai vine! ? Eu încep singur! Poate n'ore vrea să servească împreună.

— Las' părinte că vine; că-l rușine la Crăciun numai unul. Oamenii așteaptă.

— Timpul pentru obicinuitul început era aci; și părintele se hotări să înceapă.

Când trase perdeaua, ca să dea binecuvântarea văzu cum își face grăbit colegul său loc printre credincioși.

— Asta-i rând! ? Să te aștepte toată lumea! ?

— Taci! Încă nu-i timpul! Ce vrei? Vrei comedie în ziua de Crăciun? Lasă pe altă dată.

— Rușine! !

— Las' că este lege! Asta-i vătămare. În biserică se făcuse tăcere ca'n mormânt. Crâșnicul leși! Epitropul își întoarse fața să nu vadă, cum cei doi preoți înbrăcați, în strălucitorul aur al odăjdilor, postați în fața altarului, se fulgerau cu privirile.

Cântăreții din strane se coteau, ciulind cu mult interes.

Crâșnicul ajunsese în turn. Cele trei clopote își trimiteau acum mânioase, valurile muștrătoare, pline, atot stăpânitoare, acoperind și înghițind ori ce glas.

— Cu pace Domnul să ne rugăm...

— Pentru pacea de sus...

— Pentru pacea a toată lumea... pentru iertarea... împăcarea... ect.

Răspunsurile corului răsuna puternic.

Rugăciunile se rosteau și băteau cu tărie timpanele urechilor! În suflete? !

După evanghelie la mir. Șirul credincioșilor pentru miruire se părea nesfârșit, și se termină de abia după Tatăl nostru.

Când intră părintele după miruire în altar, colegul său leși, urcă amvonul și ceti o prea frumoasă pastorală a P. S. Sale despre pacea creștinească.

— Cu pace să leșim...

Pe când se resfrângea de înaltele cupole ultimele acorduri simfonice ale unei frumoase colinzii „cel de rând“ zise epitropului:

— Eu împart anafora! Al meu e praznicul, în

vremece colegul său pune mâna pe un tas cu anafora și ieși să împartă și el. —

Credincioșii își făceau cruci largi, băteau mătâni înaintea icoanei nașterii, sărutau mâinile preoților când luau anafora și se depărtau plini de evlavie.

După serviciu preoții ieșiră unul pe ușa de nord celalalt pe ușa de sud.

O blondină mititică agățată de Țpoalele maicii sale, ca să nu se piardă printre mulțime, după ce ieși din biserică întrebă:

- De ce s'a suit popa acolo... și ce-a cetit?
- A predicat măicuță.
- De ce a făcut așa tare cu mâna?
- Ca să'nțeleagă oamenii...
- Mamă... mamă, ce frumos cântă aici:
„Pe pământ pace
Intre oameni bunăvoire“.

Tie Flavin.

Nr. 4553/1925.

Ordin oficial.

Indatorăm On. Oficii parohiale să iee măsură, ca la serviciul dela sărbătoarea *Botezului Domnului* din anul 1926 să se poarte în biserici tasul mitropolitan obișnuit. Sumele incurse sunt a se trimite oficiilor protopopești cel mult până la 15 Ianuarie 1926. De aici vor fi administrate cassei consistoriale pe lângă tablou cel mult până la 10 Februarie 1926.

Arad, la 22 Decembrie 1925.

Dr. Grigorie Gh. Comșa m. p.
Episcopul Aradului.

INFORMAȚIUNI.

Anul nou fericit, dorim tuturor cetitorilor acestui organ.

P. S. Sa părintele Episcop vizitează pe cei năcăjiți. În seara ajunului Nașterii Domnului P. S. Sa părintele Episcop Dr. Grigorie Gh. Comșa a vizitat mai întâi: *Căminul orfanilor de război* de sub conducerea Dnei Goldiș. Aici micuții orfani au delectat publicul select cu cântece și colinde frumoase. La urmă s'a distribuit orfanilor haine pentru îmbrăcăminte și diferite obiecte pt. școală.

De aici P. S. Sa a mers la Tribunal să cerceze robii. Aici P. S. Sa a fost așteptat de părintele Dr. Gh. Ciuhandu duhovnicul acestor năcăjiți, apoi de dl Barbură, președintele Tribunalului, procurorul și un public select în frunte cu dl V. Goldiș, dl Mărcuș etc. Robii erau aranjați pe un coridor închis,

unde din dania publicului arădan era un frumos pom de Crăciun, un Vifleem frumos, cozonaci și alte mâncări dăruite de femeile române din loc. Părintele Ciuhandu oficiază un scurt serviciu religios, apoi bineventează pe P. S. Sa părintele Episcop și arată munca sufletească ce se depune aici pentru ca să lasă oameni cinstiți din cei închiși.

Apoi P. S. Sa ține o cuvântare frumoasă de căință celor 571 de deținuți cărora le pune la inimă ca ieșind de aici să fie membri folositori societății din cari vor face parte. Toți plâng ceea-ce dovedește ca străduințele părintelui Ciuhandu ce depune aici ca duhovnic, vor da rezultate bune. Ne surprinde răspunsurile și colinda executate evlavios sub conducerea directorului dela penitenciar dl Șelariu. Pentru orientare dăm aici următoarele date despre fluctuația robilor:

Furt	274
Omor	24
Tălhărie	2
Avort	12
Trecerea frontierei	110
Sustract, fals delapidare	35
Excrocherie	3
Contravenție	23
Viol contra autorității	17
Violență	5
Inșelăciune	16
Leziuni corporale grave	38
Tănuire	7
Șantaj	2
Mituire	2
Incendiu	1

Total: 571

De aici P. S. Sa întovărășit de păr. I. Cioară pleacă la spitalul copiilor unde toți băieții sunt adunați în jurul pomului de crăciun, încărcat de multe bunătăți. După un serviciu Dumnezeesc oficiat de părintele S. Stana, P. S. Sa se întreține cu copilașii pe cari îi mângâie dându-le zaharicale. Astfel la Crăciunul de acum P. S. Sa a cercetat pe cei năcăjiți.

Crăciunul în Arad. Sărbătoarea Nașterii Domnului, s'a prăznuit în orașul nostru cu pietatea cuvenită. În biserică catedrală s'au făcut serviciile prescrite, încă în ajunul Nașterii Domnului.

În ziua primă a sf. Crăciun sf. liturgie a fost pontificată în mod maiestos de P. S. Sa Episcopul nostru Dr. Grigorie Gh. Comșa, asistat de părinții: Mihai Păcățian, D. Muscan, Traian Vățan, Dr. T. Botiș, Vas. Olariu, A. Popovici, C. Lazar, S. Stana, I. Hăl-măjan, N. Băru, F. Codrean, și diaconii I. Cioară și V. Guleș.

Răspunsurile liturgice au fost cântate în mod admirabil de corul „Armonia“ din Arad, condus cu multă dibăcie de prof. A. Lipovan.

La priceasnă P. S. Sa — îmbrăcat în splendide ornate episcopoești, pregătite în București, — urcă amvonul și cu o voce liberă, cu verva Sa cunoscută, rostește pastorală praznicului, care face o adâncă

Impresie asupra publicului, ce nu încapă în biserică, ci mulți stăteau pe afară. Aceasta este un motiv ca, conducătorii cu cădere să se cugete serios la deschiderea a două capele române, una în Pârneava și alta în Șega.

Sărbătoarea Nașterii Mântuitorului însă, a fost atinsă de o notă dureroasă, vestea tristă că, mare parte din județul nostru a fost năpădit de furia apelor, cari în tractele Chișineu și Ineu au produs pagube enorme.

Bunul D-zeu să ajute bieților noștri creștini să-și refacă cele pierdute.

E. Lovinescu: Figuri ardeleni. (O. Goga, L. Rebreanu, T. Maiorescu, Șt. O. Iosif, I. Agârbiceanu, Il. Chendi) „Biblioteca Semănătorul” No. 125—127, Arad. Prețul Lei 15.

Biblioteca „Semănătorul” din Arad a făcut cititorilor săi un frumos dar de serbători reeditând magistralele critici literare ale d-lui E. Lovinescu asupra scriitorilor ardeleni O. Goga, L. Rebreanu, T. Maiorescu, Șt. O. Iosif, I. Agârbiceanu și Il. Chendi.

E. Lovinescu este, incontestabil, unul din cea mai superioară categorie a intelectualismului românesc. Poate nici S. Mehedinți, ori P. Negulescu (pentru că să amintim numai două nume indeobște recunoscute), nu sânt mai stăpâni pe virtualitățile latine ale graiului nostru decât E. Lovinescu. În întreitul volum „Figuri ardeleni” (Nrii 125—27) cititorii culeg un vast material pentru propria lor instruire și se pot documenta asupra amplitudinilor nebănuite ce limba noastră a ajuns să înfățișeze sub aspectul ei instrumental.

CONCURS.

Se scrie concurs cu termen de 30 de zile, dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala” pentru îndeplinirea postului de capelan temporal (cu dreptul de succesiune) pe lângă veteranul paroh Augustin Mihulin din Șebîș, protopresbiteriatul Buteni.

Beneficiul: 1. Una jumătate din sesiunea parohială, constatătoare din 32 jug. cad. situată în opt locuri, având a să împărți fiecare loc. 2. Una jumătate din birul legal. 3. Jumătate din stolele legale. 4. Casa parohială rămâne în folosința parohiei. 5. Eventuala întregire de salar dela stat, pe care parohia nu o garantează.

Parohia e de clasa primă, deci dela reflectanți să recere cvalificația corespunzătoare pentru clasa I.

Alesul va avea să predice în toată Duminica și sărbătoarea, catehizeze la școlile unde va fi dispus, fără altă remunerațiune și să achite contribuția după beneficiul său.

Reflectanții își vor înainta cererea pentru acest post (adresată către comitetul par. din Șebîș) oficiului protopresbiterial din Buteni, având a se prezenta în timpul concursual în sf. biserică din Șebîș, pentru a-și arăta dexteritatea în rituale și oratorie.

Reflectanții din alte dieceze trebuie să adnezeze la cererea de concurs, învoirea P. S. Sale Episcopului diecezan din Arad pentru a putea recurge la aceasta parohie.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu Florian Roxin, protopop.

2—3

A v i z.

Se aduce la cunoștința On. public, autorităților publice și autorităților bisericești, că am deschis un birou de

„ARCHITECTURĂ ȘI CONSTRUCȚIUNI”

Instalat visa-vis de gara CFR. Arad.

Executăm tot felul de planuri și devize pentru locuințe, școli și biserici și alte lucruri cari aparțin arhitecturii, totodată și întreprindem orice lucrări de această ramură.

Cu stimă:

DAN ȘI DRECIN,

Birou de Arhitectură și Construcțiuni.

In editura Librăriei diecezane din Arad a apărut:

CALENDARUL DIECEZAN PE ANUL 1926

cu următorul conținut: Cronologia, sărbători și alte zile schimbăcioase, Posturile, Deslegări de post, Parastase oficioase, Sărbători naționale, zile de repaus la judecătorii, Regentul anului, Anotimpurile, Partea calendaristică, *Tabloul cel mai exact și complet al târgurilor din Crișana, Banat și Ardeal*, și o parte literară instructivă, împodobită cu mai multe clișee. **Prețul unui exemplar 12 Lei, iar a celui cu șematismul diecezei Arad 14 Lei.**

A v i z.

Cu onoare aduc la cunoștință onorabilului public și autorităților bisericești, că în Arad, str. Românului Nr. 7, am deschis un *birou tehnic de arhitectură; construiesc orice planuri de casă, școli și biserici împreună cu devizele (preliminare) lor, mai departe execut colajonări de totfelul de lucrări de zidiri și întreprind totfelul de lucrări tehnice, clădiri etc.*

Cu stimă:

Teodor Cioban,
arhitect.

Redactor responsabil: SIMION STANA asesor consistorial
Censurat: Prefectura Județului.